

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Suomen Olympiakomitean lausunto valtioneuvoston selvityksestä (Euroopan komission ehdotus neuvoston suositukseksi Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille)

Viite: E 61/2023 vp

Olympiakomitealta on pyydetty lausuntoa otsikon mukaiseen asiaan. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Valtioneuvoston selvitys ei anna juurikaan tietoa itse komission ehdotuksesta, joten esitämme lausunnossa yleisluontoisia havaintoja kansainvälisestä liikkuvuudesta ja oppimisesta liikunnan sekä urheilun piirissä ja toimenpide-ehdotuksia, jotka edistäisivät liikkuvuutta ja oppimista liikunnassa sekä urheilussa.

Yleisesti ottaen pidämme äärimmäisen tärkeänä suomalaisen liikunta- ja urheiluyhteisön osallistumista kansainväliseen liikkuvuustoimintaan. Liikunta ja urheilu yhdistävät ihmisiä esim. kieli- ja kulttuurirajoista riippumatta. Niillä voisi olla nykyistäkin suurempi rooli EU:n arvojen edistämisessä sekä eurooppalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja resilienssin edistämisessä. Huippu-urheilu on lähtökohtaisesti kansainvälistä toimintaa, mutta kansainvälisyys keskittyy usein pääosin kilpailujen ympärille. Esimerkiksi valmennuksen kehittäminen, vastuullisuustyö (mm. tasa-arvo, yhdenvertaisuus, antidoping, safeguarding ja hyvä hallinto) sekä terveyttä edistävä liikunta ovat osa-alueita, joissa EU on jo tukenut urheilua paljon ja toivottavasti tukee jatkossakin. Kansainvälisen urheilutoiminnan vastuullisuus on niin liikunnan ja urheilun kuin koko yhteiskuntamme etu.

Monet liikunnan ja urheilun toimijat tarvitsevat kädestä pitäen apua kansainväliseen hanketoimintaan ryhtymisessä. Olympiakomitea pyrkii tukemaan urheiluyhteisön valmiuksia osallistua EU-hanketoimintaan yhteistyössä Pohjanmaan Liikunnan ja Urheilun (PLU) kanssa mm. järjestämällä tapahtumia ja antamalla neuvontaa. PLU koordinoi myös tätä varten perustettua, OKM:n tukemaa EU Sport -hanketta. Lisäksi OPH tukee edistää osallistumista E+ Sport -ohjelmaan, vaikka rahat jaetaankin Brysselistä (pl. urheilun liikkuvuushankkeet). Jotkut kansalliset lajiliitot ja urheiluseurat voivat saada apua myös Euroopan tason liitoilta. Tämän kaltainen tarpeellinen tukitoiminta on edelleen auttamattoman rajallista.

Suomessa urheilun kattojärjestöt eivät tällä hetkellä pysty osallistumaan E+ Sport -liikkuvuushankkeisiin. Näinollen esimerkiksi kattojärjestöjen vastuullisuustyötä tai seurakehittämistä tekevät asiantuntijat eivät voi harjoittaa kansainvälistä benchmarkingia Erasmus+ Sportin liikkuvuushankkeiden tuella. Useimmilla ruohonjuuritasen seuroilla taas ei ole resursseja eikä osaamista hakea tai koordinoida liikkuvuushankkeita. Olisi järkevää, että kattojärjestöt, esim. lajiliitot tai liikunnan aluejärjestöt, voisivat koordinoida hankkeita, joissa heidän jäsenseuransa hyötyisivät liikkuvuushankkeista. Myöskään urheilijat eivät voi osallistua liikkuvuushankkeisiin, mikä käsittääksemme johtuu hankerahoituksen rajallisuudesta. Mikäli Erasmus+ Sport -rahoitusta saadaan kasvatettua seuraavaan monivuotiseen rahoituskehikseen, urheilijoiden sisällyttämistä edunsaajiin tulisi edistää.

EU:n tasolla haasteena on, että samalla kun EU-rahoitus ei ole kovin houkuttelevaa tai saavutettavaa liikunta- ja urheilujärjestöille, rahoitus on mahdollistanut sen, että joukko konsulttitaloja ja hanketehtailijoita hakee sekä käyttää EU-rahoitusta mm. Erasmus+ Sport -rahoista, mutta hankkeet koskaan jalkaudu eivätkä hyödytä järjestöjä tai kansalaisia pidemmän päälle. EU-rahoitus on heille ansaintamalli. Useita näistä toimijoista ei 15 vuotta sitten ollut vielä olemassa. Nämä toimijat, joilta puuttuu kiinnekohdat ruohonjuuritasolle, vievät nyt

paitsi rahoitusta, myös ilmatilaa EU:n liikuntapoliittisessa keskustelussa. Osa Erasmus+ Sport -rahoituksesta tulisi korvamerkitä järjestäytyneen liikunnan ja urheilun toimijoille, joilla on mahdollisuus jalkauttaa hyvät hanketulokset esimerkiksi urheiluseurojen toimintaan. Järjestäytyneen liikunnan ja urheilun (esim. seurat ja lajiliitot sekä muut kattojärjestöt) osuus Erasmus+ Sport -hankkeista on onneksi noussut viime vuosina, varmasti osittain kattojärjestöjen antaman hanketuen vuoksi.

Erasmus+ Sport -rahoituksen kehittämisessä on kuultava ensisijaisesti urheilujärjestöjä ja valmentajia sekä urheilijoita, jotta hankerahoitus olisi nykyistä houkuttelevampaa ja saavutettavampaa, ja jotta yhä useampi suomalaistoimija hakisi E+ Sport -rahoitusta. Pidämme myös tärkeänä, että nuoria ja eri vähemmistöjen (esim. vammaiset, etniset ja kulttuurivähemmistöt sekä sosioekonomisesti haastavassa tilanteessa olevat) edustajia kuullaan, ja että heidän tarpeensa huomioidaan jatkossakin Erasmus+-rahoitusta kehitettäessä.

Hankkeiden on oltava sellaisia, että ne aidosti tukevat urheilun perustyötä, ml. vastuullisuustyötä. Jos hankkeet kuormittavat enemmän kuin antavat esim. byrokratian vuoksi, liikuntajärjestöt eivät voi osallistua niihin. Jo nyt toimijat ovat varsin kuormittuneita niin seura- kuin liittotasolla. Erasmus+ Sport -ohjelmassa byrokratiaa on pyritty eri tavoin purkamaan, mutta esimerkiksi hankehakemus on edelleen todella monimutkainen ja tarpeettoman pitkä, ja rahoituksen raportointi ei ole käsittääksemme keventynyt.

Pidämme tärkeänä, että viime vuosina Erasmus+-rahoitus on ottanut yhä paremmin huomioon hankkeiden ilmastovaikutukset ja antaa lisätukea ympäristölle ystävällisempään matkustamiseen. Samoin on tärkeää, että heikommassa asemassa olevien liikkuvuutta tuetaan lisärahalla. Toivomme, että rahoitus jatkossa huomioisi Suomen sijainnin ja kustannustason yhä paremmin, jotta hankerahoitus kattaisi kulut kokonaisuudessaan.

Urheilijoiden kaksoisura (dual career) on tänä päivänä koko EU:ssa keskeinen toimintatapa, joka takaa urheilijoille mahdollisuuden harjoittaa urheilua ensimmäisenä ammattinaan ja samaan aikaan opiskella sekä siten valmistautua urheilun jälkeiseen toiseen uraan. EU on tukenut kaksoisuria mm. rahoittamalla kehittämistyötä E+ Sport -hankkeissa sekä järjestämällä tapahtumia hyvien käytäntöjen levittämiseksi. Lisäksi EU:ssa on rakennettu tärkeitä suosituksia sisältävä [EU Guidelines on Dual Careers](#). Pidämme tärkeänä, että tätä työtä jatketaan.

Olisi tärkeää, että niin urheilijat kuin heidän valmentajansa ja opettajansa pystyisivät nykyistä paremmin hyödyntämään kansainvälisen liikkuvuuden mahdollisuuksia koulutuksessa.

Urheilussa hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on kuitenkin lapsenkengissä. Urheilija oppii paitsi opinnoissaan myös urheilussa runsaasti sellaisia taitoja, toimintatapoja ja asennetta, joista on työelämässä suurta hyötyä. Olemme aiemmin esittäneet, että Suomeen tai koko EU:hun rakennetaan urheilijatutkinto (Athlete Diploma), jolla pyritään tekemään näkyväksi urheilussa saatua menestystä ja siinä hankittua osaamista. Tämä auttaisi urheilijoita saamaan heidän osaamistaan vastaavaa työtä opintojen ja urheilu-uran jälkeen. Lisäksi eurooppalainen urheilijatutkinto auttaisi urheilijoita liikkumaan kansainvälisesti työelämässään. Olisi kiinnostavaa selvittää mahdollisuuksia kiinnittää urheilijatutkinto eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen (EQF).

Suomessa on hiljattain aloitettu Huippu-urheilijamyönteisten korkeakoulujen auditoinnit, ja ensimmäiset tunnustukset on jaettu. Olisi luontevaa, että Huippu-urheilijamyönteisten korkeakoulujen kriteerit täyttävät oppilaitokset voisivat myöntää urheilijatutkintoja korkea-asteella Suomessa. Olemme valmiita kehittämään ideaa eteenpäin ja esittelemään sitä myös kansainvälisesti.

On huomattava, että liikunnan ja urheilun hankkeita rahoitetaan Suomessa myös esim. Erasmus+ Education ja Youth -rahoituksella. Koulutuksen kumppanuushankkeet mahdollistavat esimerkiksi urheiluakatemioiden

kansainvälistä yhteistyötä. Nuorisohankkeilla taas pystytään rahoittamaan kansallista toimintaa, toisin kuin urheiluhankkeilla, joiden tulee aina olla kansainvälisiä. On tärkeää, että nämä mahdollisuudet ovat jatkossakin oppilaitosten ja järjestöjen käytettävissä. Olisi myös hienoa, jos Erasmus+-hankkeissa kehitettyjä toimintamalleja voitaisiin jalkauttaa esimerkiksi ESR+-hankkeissa, ja että näiden rahoitusmuotojen yhteensovittaminen olisi sujuvaa.

Toivomme, että urheilu olisi sisällytettyinä jatkossa kaikkiin EU:n rahoitusohjelmiin niin EU- kuin kansallisella ja alueellisella tasolla, jotta liikunnan sekä urheilun toimijoille olisi yhä paremmat mahdollisuudet hakea EU-rahoitusta. Esimerkiksi vihreän siirtymän rahoittamista tulisi kohdentaa liikuntapaikkojen korjausrakentamiseen energiatehokkaammaksi. Jotta liikunta saadaan valtavirtaistettua kaikille EU-politiikan alueille ja rahoitusohjelmiin, olemme ehdottaneet EU:n liikuntastrategian (EU Strategy on Sport and Physically Active Lifestyle) rakentamista.

Suomessa liikunnan ja urheilun rahoitus on uhattuna niin kansallisella kuin paikallisella tasolla mm. Suomen hallituksen kaavailemien avustusleikkausten ja kuntien tiukan taloustilanteen vuoksi. Kansallisen järjestörahoituksen leikkaukset ja tiukentuva poliittinen ohjaus heikentävät kansalaisyhteiskuntaa sekä demokratiaa Suomessa.

Tällä hallituskaudella EU-rahoituksella on kasvava merkitys kansalaisjärjestöille ja sitä kautta demokratian toimivuudelle. Hallitus on tunnistanut ohjelmakirjauksissaan niin kansalaisjärjestöjen kuin liikunnan merkityksen. Leikkaukset ovat vakavassa ristiriidassa näiden kirjausten kanssa. Jos leikkaukset toteutetaan suunnitellussa mittakaavassa, EU-rahoitusta tarvitaan entistä kipeämmin. Jotta EU-euroista saadaan hyödyt irti, liikunnan ja urheilun toimijat tarvitsevat nykyistä enemmän tukea rahoituksen hakemiseen.

Helsingissä 6.2.2024

Jan Vapaavuori
puheenjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea